

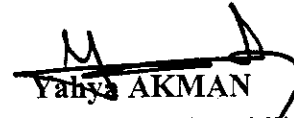
ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 30.01.2008
Sayı : 99

2/144
3597-7777

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çarşı ve Mahalle Bekçilerinin Hizmet Sınıfının Değiştirilmesine İlişkin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.30.01.2008

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri
Plan ve Bütçe Komisyonu	Plan ve Bütçe
Tarih: 05 Şubat 2008	2/144
Yrd. Başkan	Müdür
Y. Başkan	

GEREKÇE

Bilindiği üzere genel kolluk hizmetleri, kamu düzenini (ve bunun dört unsuru olan toplumun güvenliğini, dirlik ve esenliğini, genel ahlakını ve sağlığını) sağlamaya yönelik, gerektiğinde kanunlardan aldığı yetkiyle kişilerin ve toplulukların temel hak ve hürriyetlerini sınırlayabilen bir kamu hizmetidir. İdare tarafından gerçekleştirilen bu genel kolluk hizmeti, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak jandarma ve emniyet teşkilatlarınca yürütülmektedir. İdare hukukunda, bu hizmeti yürüten jandarma ve polis de genel kolluk personeli olarak tanımlanmaktadır.

722 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun 3 üncü maddesiyle, *çarşı ve mahalle bekçilerine "... bir kimsenin can, mal ve ırzına saldırmaya yönelik tehditleri önlemek, suç işlenirken, işlendikten sonra veya henüz suçun izleri meydanda iken sanıkları yakalamak, kamu düzeni ve güvenliğini bozacak mahiyetteki gösteri, yürüyüş ve karışıklıkların yapılmasına karşı, genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar önleyici tedbirleri almak, adli kolluk işleriyle ilgili vakıalarda, delillerin kaybolmamasını sağlayan, muhafaza tedbirlerini almak; uyuşturucu maddeler yapılan, satılan veya kullanılan yerleri, kumar oynanan genel ve herkese açık yerleri, mıntıkası dahilinde gizli fuhuş yapanları, halkın rahat ve huzurunu bozacak surette açık ve kapalı yerlerde gürültü yapanları, bulaşıcı ve salgın insan ve hayvan hastalıklarını, yangın, deprem, su baskını gibi afet ve tehlikelerle ilgili ön bilgileri, ilgili birimlere haber vermek ve gerekli önlemleri almak..."* içerikli hükümlerle, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunuyla, polislere yüklenen görev ve sorumluluklarla hemen hemen aynı mahiyette görevler tevdi edilmiştir. 722 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde de "*Çarşı ve mahalle bekçileri zabıta hizmet ve görevleri dışında her ne suretle olursa olsun çalıştırılmazlar.*" denilmektedir. Yine, çarşı ve mahalle bekçileri emniyet teşkilatı hiyerarşisine bağlı ve silahlı personel olarak görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedirler.

Mevzuata ki bu hükümler doğrultusunda, çarşı ve mahalle bekçileri, kanunî ve fiili olarak yürüttükleri hizmetlerin niteliği itibariyle, kamu düzenini (bütün öğeleriyle) sağlamaya yönelik -polis ve jandarma gibi- genel kolluk hizmetlerini yerine getirmektedirler. Bir başka ifadeyle, emniyet teşkilatına bağlı olarak, bu teşkilatın, ana hizmetlerini yürütmektedirler.

Devlet Memurları Kanununun hizmet sınıflarını gösteren 36 ıncı maddesinde ve bu düzenlemeye bağlı olarak kimi düzenlemelerde, genel kolluk hizmetlerini yerine getiren ve emniyet teşkilatı bünyesinde faaliyet gösteren meslek mensupları "Emniyet Hizmetleri Sınıfında" tanımlanmıştır. Çarşı ve mahalle bekçileri ise emniyet teşkilatı personeli olmalarına rağmen, görev ve sorumluluklarının niteliğiyle bağdaşmayacak şekilde "Yardımcı Hizmetler Sınıfında" yer almıştır. Bu düzenlemeye bağlı olarak, diğer kanunlarla, kolluk faaliyetinin (ağır, yıpratıcı ve risk taşıyan) niteliğine bağlı olarak emniyet hizmetleri personeline tanınan bazı haklardan çarşı ve mahalle bekçileri yararlanamamaktadırlar. Bu durum hem Devlet Memurları Kanununda (DMK) hizmet sınıflarının oluşturulmasında

gözetilen mantık ve ilkelere, hem de aynı nitelikte görev yapan personelin -idari hiyerarşi dışında nitelik farkı -yaratılarak ayrı sınıflarda yer almaları suretiyle, Anayasanın 10 uncu maddesinde yer alan eşitlik kuralına çelişir gözükmektedir.

TBMM Dilekçe Komisyonu çarşı ve mahalle bekçilerinin sorunlarını konu ettiği ve milletvekillerince itiraz edilmediği için kesinleşen 09.02.2005 tarihli ve 11 numaralı kararında *“Çarşı ve mahalle bekçilerinin hizmet sınıfının, kanunlarda verilen görevleri ve yürüttükleri hizmete uygun olarak değiştirilmesine ve benzer nitelikte hizmet yürüttükleri-polis gibi-meslek mensuplarına tanınan özlük haklarının, gece bekçilerine de tanınmasına; Emekli çarşı ve mahalle bekçilerinin, benzer nitelikte görev yapan emekli emniyet teşkilatı mensuplarına tanındığı gibi kanun koyucunun bu meslek mensuplarının silah taşımaları konusunda öngördüğü amaca uygun olarak, taşıdıkları silahtan harç alınmamasına yönelik gerekli yasal düzenlemelerin bir an önce çıkarılması tavsiye edilmesine... karar verildi.”* denilmek suretiyle, bu meslek mensuplarının taleplerinin haklılıkları teyit ve tespit edilerek, konuyla ilgili kanun hazırlamaya ve vazetmeye yetkili organlara tavsiyede bulunulmuştur.

Bu gerekçeler muvacehesinde teklif metnimizle pareler hükümler içeren 30.5.2007 Tarihli ve 5677 Sayılı Kanunî düzenleme, Meclis Genel Kurulunda kabul edilmiş, ancak, adı geçen Kanunun başka hükümlerinden dolayı kanun Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere gere gönderilmiştir.

Gelinen durum itibariyle gerekliliği Meclis organlarının aldığı kararlarla defaatle vurgulanmış olan gerekli düzenlemenin kanunlaştırılması kaçınılmaz olmuştur. Getirilen teklif metniyle mevzuattaki çelişkiler giderilip, çarşı ve mahalle bekçilerinin statüleri idare hukukunun ilkeleri doğrultusunda teyit edilmiştir.

**ÇARŞI VE MAHALLE BEKÇİLERİNİN HİZMET SINIFININ DEĞİŞTİRİLMESİNE
İLİŞKİN BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin, (VII) numaralı bendine, "*polis*" ibaresinden önce gelmek üzere, "*çarşı ve mahalle bekçisi*" ibaresi eklenmiş, (VIII) numaralı bendinden "*çarşı ve mahallelerde*" ibaresi çıkarılmış,

b) 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının, "D) EMNİYET HİZMETLERİ TAZMİNATI" bölümünün (a) bendine aşağıdaki yeni (11) numaralı alt bent eklenmiş, takip eden alt bent buna göre teselsül ettirilmiş ve aynı bölümün (b) bendi madde metninden çıkarılmıştır.

"11. Çarşı ve Mahalle bekçileri için % 72'sine,"

MADDE 2- 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğüne ait bölümünde "*YH - Yardımcı Hizmetler Sınıfı*" olarak yer alan "*Çarşı ve Mahalle Bekçisi*" unvanlı kadroların sınıfı "*EMH - Emniyet Hizmetleri Sınıfı*" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3 - 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun Ek 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü